

**TÜRK TİCARET KANUNU'NDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE
YEŞİL FİNANSMAN: HUKUKİ ÇERÇEVE VE GELECEK**
***SUSTAINABILITY AND GREEN FINANCE IN THE TURKISH
COMMERCIAL CODE: LEGAL FRAMEWORK AND FUTURE***

Hilal GEREM*

ÖZ

Küresel ölçekte artan çevresel sorunlar, iklim değişikliği ve kaynakların tükenme riski, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini ve çevre dostu finansal araçların gelişimini zorunlu hale getirmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik ve yeşil finansman kavramları hem ekonomik hem de hukuki alanda önem kazanmıştır. Türkiye’de şirket faaliyetlerini düzenleyen temel yasal düzenleme olan Türk Ticaret Kanunu (TTK), henüz doğrudan sürdürülebilirlik ve yeşil finansmana ilişkin detaylı hükümler içermemektedir. Ancak, şirketlerin kurumsal sosyal sorumlulukları, finansal raporlama yükümlülükleri ve etik yönetim anlayışları çerçevesinde sürdürülebilirliğe yönelik hukuki altyapının oluşmaya başladığı gözlemlenmektedir.

Bu çalışma, TTK kapsamında sürdürülebilirlik ilkelerinin mevcut yeri ve uygulamadaki etkilerini incelemekte; ayrıca yeşil finansman araçlarının (yeşil tahviller, sürdürülebilirlik kredileri vb.) Türk hukuk sistemine entegrasyonunun gerekliliğini ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı ve uluslararası standartlar doğrultusunda Türkiye’nin mevzuatını güncellemesi, şirketlerin çevresel ve sosyal etkilerini gözetten bir iş modeli benimsemelerini teşvik edecektir. Gelecekte TTK’nın sürdürülebilirlik raporlaması, çevresel risklerin açıklanması ve çevre dostu yatırımların teşviki gibi konuları içeren yeni düzenlemelerle güçlendirilmesi beklenmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada TTK’nın dinamik bir şekilde gelişmesi, yeşil finansman olanaklarının hukukî zeminde desteklenmesi ve bu alanda uygulanabilir, bağlayıcı normların oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Türk Ticaret Kanunu, Sürdürülebilirlik, Yeşil Finansman.

* Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

ABSTRACT

Increasing environmental problems on a global scale, climate change and the risk of resource depletion have made sustainable development goals and the development of environmentally friendly financial instruments mandatory. In this context, the concepts of sustainability and green finance have gained importance in both economic and legal areas. The Turkish Commercial Code (TTK), which is the basic legal regulation regulating corporate activities in Türkiye, does not yet contain detailed provisions directly related to sustainability and green finance. However, it is observed that the legal infrastructure for sustainability has begun to emerge within the framework of companies' corporate social responsibilities, financial reporting obligations and ethical management approaches.

This study examines the current status of sustainability principles within the scope of the TCC and their effects in practice; it also reveals the necessity of integrating green finance instruments (green bonds, sustainability loans, etc.) into the Turkish legal system. Updating Türkiye's legislation in line with the European Union Green Deal and international standards will encourage companies to adopt a business model that considers their environmental and social impacts. In the future, the TCC is expected to be strengthened with new regulations covering issues such as sustainability reporting, disclosure of environmental risks and promotion of environmentally friendly investments.

In order to achieve sustainable development goals, the dynamic development of the TCC, the legal support of green financing opportunities and the establishment of applicable, binding norms in this field are of great importance.

Keywords: Turkish Commercial Code, Sustainability, Green Financing.

1. GİRİŞ

21. yüzyılın başlarından itibaren çevresel sorunların giderek artması ve iklim krizinin küresel ölçekte derinleşmesi, sürdürülebilir kalkınma anlayışını hem ulusal hem de uluslararası düzeyde öncelikli bir konu haline getirmiştir. Bu durum, ekonomik sistemlerden hukuki düzenlemelere, kamu politikalarından özel sektör stratejilerine kadar pek çok alanda köklü dönüşümlere yol açmıştır. Özellikle çevresel risklerin azaltılması ve doğal kaynakların korun-

ması amacıyla geliştirilen sürdürülebilirlik ilkesi, günümüzde sadece bir çevre politikası aracı değil, aynı zamanda kurumsal yönetim, yatırım ve finansman stratejilerinin de temel bileşeni haline gelmiştir. Bu kapsamda ortaya çıkan “yeşil finansman” kavramı, çevre dostu projelere ve sürdürülebilir yatırımlara kaynak sağlayan finansal araç ve mekanizmaları ifade etmektedir. Yeşil finansman, hem iklim değişikliğiyle mücadelede etkili bir yöntem sunmakta hem de çevresel ve sosyal risklerin finansal sistem üzerindeki etkisini azaltarak uzun vadeli ekonomik istikrarı desteklemektedir.

Türkiye’de sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konusundaki gelişmeler hız kazanmakla birlikte, hukuki altyapı henüz tam anlamıyla kurumsallaşmamış durumdadır. Bununla birlikte, yasal düzenlemelerin gelişmeye açık olduğu ve bu alanda bütüncül bir yaklaşımın şekillenmeye başladığı görülmektedir. Bu bağlamda, şirketlerin faaliyetlerini düzenleyen temel yasal metinlerden biri olan Türk Ticaret Kanunu (TTK), sürdürülebilirlik ilkelerinin hukuk sistemiyle entegrasyonu açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. TTK’nın şirketlere yüklediği yönetim sorumlulukları, finansal şeffaflık, hesap verebilirlik, etik kurallar ve sosyal sorumluluk ilkeleri çerçevesinde şekillenen hükümleri, sürdürülebilirliğe dayalı kurumsal yapılar oluşturmak için önemli bir zemin sunmaktadır.

Bu çalışmada, Türk Ticaret Kanunu’nun sürdürülebilirlik ve yeşil finansman ekseninde mevcut durumu ayrıntılı olarak analiz edilecek, bu kavramların Türk ticaret hukukundaki yeri ve uygulama potansiyeli değerlendirilecektir. Ayrıca, TTK’nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine daha etkili şekilde hizmet edebilmesi için hangi alanlarda güçlendirilmesi gerektiği ve geleceğe yönelik nasıl bir reform sürecine ihtiyaç duyulduğu öneriler eşliğinde tartışılacaktır.

2. YEŞİL FİNANSMAN

Yeşil finans terimi, ilk kez 20-22 Haziran 2012 tarihlerinde Brezilya’nın Rio de Janeiro kentinde düzenlenen Rio+20 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı’nda uluslararası düzeyde dikkatleri üzerine çekmiştir (Özçağ ve Hotunluoğlu, 2015: 313). Bu kavram, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini destekleyen finansal sistemlerin ve yatırım modellerinin bütününe kapsamaktadır. Konu ile ilgili en kapsamlı çalışmalardan biri, Birleşmiş Milletler Çevre Programı’nın (UNEP) 2009’da yayımladığı “Küresel Yeşil Yeni Düzen” başlıklı rapordur. Raporda, kısa vadede ekonomik durgunluktan çıkış

yolları ile uzun vadeli sürdürülebilir büyüme stratejilerine yer verilmiştir. Bu stratejiler arasında; istihdamı artırmak ve işten çıkarmaları önlemek, yoksul kesimleri ekonomik değişim süreçlerinde korumak, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kalkınma modeli inşa etmek, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltarak temiz enerji kullanımını yaygınlaştırmak gibi hedefler ön plana çıkmaktadır (UNEP, 2009: 5).

UNEP'in 2011 tarihli "Yeşil Ekonomiye Doğru" adlı çalışmasında ise, yeşil ekonomi; çevresel zararları ve ekolojik tehditleri en aza indirirken, insan refahını artıran ve toplumsal adaleti destekleyen bir ekonomik anlayış olarak tanımlanmıştır. Bu model, düşük karbon salımı, yüksek kaynak verimliliği ve çevresel duyarlılıkla öne çıkan bir yapı sergilemektedir. Raporda ayrıca, kamu ve özel sektör yatırımları yoluyla karbon salınımının ve çevresel kirliliğin azaltılması, doğal kaynak kullanımında verimliliğin artırılması, biyoçeşitliliğin korunması ve ekosistem hizmetlerinin devamlılığının sağlanmasının mümkün olduğu vurgulanmaktadır (UNEP, 2011, s. 1-2).

Yeşil ekonomi, üretim ve tüketim faaliyetlerinde çevresel sürdürülebilirliği esas alan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşım, sıfır atık ilkesi doğrultusunda üretim süreçlerinin yapılandırılmasını, doğaya zarar vermeyen üretim teknolojilerinin benimsenmesini ve yenilenebilir enerji altyapılarının çevreyle uyumlu şekilde geliştirilmesini ön plana çıkarır. Aynı zamanda toplumların bu dönüşüme uyum sağlaması için gerekli sosyal ve kültürel altyapının oluşturulması, ekolojik mimarinin teşvik edilmesi ve doğayla bütünleşik turizm anlayışının yaygınlaştırılması da bu modelin temel hedefleri arasında yer almaktadır (Şahin, 2012, s. 25-26).

Yeşil finans, çevre dostu projelere kaynak sağlayarak hem çevresel hem de ekonomik sürdürülebilirliği destekleyen bir finansman biçimidir. Bu finansman modeli, bireylerden şirketlere ve devletlere kadar birçok aktöre, düşük karbonlu ve çevreye duyarlı yatırımlar için alternatif kaynaklar sunar. Temel olarak yeşil finansman; çevresel koruma odaklı projelerin desteklenmesi, sürdürülebilir yatırım girişimlerinin finansmanı, düşük riskli yeşil finans araçlarının geliştirilmesi ve piyasaya yeni çevreci yatırım ürünlerinin kazandırılması gibi işlevler üstlenmektedir. Yeşil finans, sürdürülebilir finansman çerçevesinin bir parçası olup, buna paralel şekilde gelişen mavi finans, sosyal finans ve dijital finans gibi alt türlerle birlikte değerlendirilmektedir.

Yeşil finansın tanımı literatürde farklı şekillerde ele alınmaktadır. Örneğin, Özili (2021), yeşil finansı hem çevresel sürdürülebilirliği hem de ekonomik faydayı amaçlayan projelerin finansmanı şeklinde açıklamaktadır. Wang ve Zhi (2016) ise bu tür finansmanı, çevresel koruma ilkeleriyle entegre bir finansal yapı olarak değerlendirmektedir.

Genel anlamda yeşil finans, doğaya verilen zararların en aza indirilmesini amaçlayan yatırımlara sermaye sağlamayı hedeflemektedir. Bu finansal yaklaşım, kısa vadede karbon emisyonlarını düşürmeye, orta ve uzun vadede ise piyasalarda ürün çeşitliliğini artırmaya ve fosil yakıt kullanımına dayalı faaliyetlerin azalmasına katkı sunmaktadır. Bu yönüyle yeşil finans, hem çevresel hem ekonomik sistemlerde dönüşüm yaratan stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Yeşil finansın dünya genelinde ivme kazanmasında rol oynayan temel aktörler; merkez bankaları, kamu ve özel sektör bankaları, ulusal ve uluslararası finansal kuruluşlar, üniversiteler, kurumsal yatırımcılar ve ilgili kamu kurumlarıdır. Bu yapılar, çevresel sürdürülebilirlik ilkesini ekonomik sistemle bütünleştirerek, yeşil yatırımların yaygınlaşmasına katkı sunmaktadırlar.

Fosil yakıt temelli finansmana kıyasla yeşil finansman, çoğu zaman öngörülemeyen riskler barındırmakta ve bu durum, getiriler açısından bazı belirsizlikler doğurmaktadır. Bu nedenle, yatırımcıların risk algılarını azaltacak bazı stratejiler geliştirilmektedir. Örneğin, yeşil yatırım araçlarına yönelik devlet destekli garanti mekanizmalarının kurulması, bu yatırımların vergi avantajlarıyla desteklenmesi ya da belirli oranlarda vergi iadeleri sağlanması gibi önlemler, yeşil finansmanın cazibesini artırma potansiyeli taşımaktadır.

Barbiroli (2011), yeşil ekonomi dönüşüm sürecine dair avantaj ve dezavantajları analiz ederken, bu geçişin özellikle yakıt tüketimi, sürdürülebilir yaşam alanlarının yeniden tasarımı, dayanıklı ürünlerin tercih edilmesi ve lojistik altyapının yeniden kurgulanması gibi alanlarda önemli maliyetler oluşturduğunu belirtmektedir. Ancak bu maliyetlerin uzun vadede kaynakların korunmasına ve daha sürdürülebilir bir ekonomik yapının kurulmasına zemin hazırladığı da açıktır.

Bankacılık sektörü, doğrudan çevreye zarar veren faaliyetlerden uzak bir profil çizmesine rağmen, dolaylı etkiler bakımından önemli bir konuma sahiptir. Özellikle müşterilerine sağladığı krediler ve yatırım destekleri yoluyla

çevresel etkiler üzerinde belirleyici bir rol üstlenmektedir. Bu noktada yeşil bankacılık, çevresel ve sosyal açıdan sorumlu yatırımların teşvik edilmesini amaçlayan finansal bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. Bahl'a (2012: 177) göre, yeşil bankacılık, düşük karbon salınımlı ve kaynak verimliliği yüksek sanayi yatırımlarına yönelik finansman sağlayarak, küresel çevre koruma hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, bankalar çevre koruma ile ekonomik kalkınma arasında bir denge unsuru olarak hareket edebilmekte ve sürdürülebilir kalkınma sürecinin finansal altyapısını güçlendirmektedir.

Bankacılık faaliyetlerinin temel hedefi, sağlanan kredi ve yatırımlardan sürdürülebilir ve uzun vadeli gelir elde etmektir. Ancak her finansman kararı, doğası gereği geri ödeme riskini de beraberinde taşır. Özellikle çevresel regülasyonların artması ve ekolojik tehditlerin yoğunlaşması, bazı projelerin zaman içinde ekonomik değerlerinde düşüş yaşanmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, bankaların finansal kaynak tahsisinde bulunmadan önce, çevresel etki analizlerine özel önem vermeleri gerekmektedir. Hamilton (1995) ile Blacconiere ve Pattern (1993) gibi araştırmacılar, işletmelerin çevresel performansları ile finansal başarıları arasında olumlu bir korelasyon olduğunu vurgulamaktadır. Aynı şekilde Bihari ve Pandey (2015: 2), bankaların kredi verdikleri kişi ya da kurumların çevresel sorumluluk düzeylerini dikkate almasının, finansal sürdürülebilirlik açısından stratejik bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir.

BDDK'nın 11166 sayılı 13 Mart 2025 kararı ile bankaların iklim değişikliği kaynaklı finansal riskleri etkin biçimde yönetebilmesi amacıyla geliştirilmesi gereken politika, süreç ve sorumlulukları belirlemektedir. Dayanağını Bankacılık Kanunu ve ilgili yönetmeliklerden alan Rehber, bankaların ölçek ve faaliyetlerine göre orantılı bir yaklaşımla uygulanmakta; iklim risklerinin fiziksel ve geçiş riskleri şeklinde sınıflandırılmasını ve bu risklerin bankaların mali yapısına olası etkilerini değerlendirmesini öngörmektedir. Yönetim kurulu ve üst yönetimin sürece etkin katılımı, stratejik hedeflerle uyumlu bir risk yaklaşımı benimsenmesi, organizasyonel sorumlulukların net biçimde tanımlanması ve banka genelinde bütüncül bir anlayışın yerleşmesi temel ilkeler arasında yer almaktadır.

Günümüzde iklim değişikliğinin etkilerine karşı geliştirilen küresel politikalar, çevre dostu finansal ürünlerin yaygınlaşmasını teşvik etmektedir.

Özellikle Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları çerçevesinde çevresel duyarlılık, finans dünyasında daha merkezi bir konuma gelmiştir. Bu bağlamda yeşil finans, yalnızca doğayı koruma değil, aynı zamanda bankacılık sektörünü geleceğin çevresel ve ekonomik risklerine karşı dayanıklı hale getirme amacını da taşımaktadır. Yeşil finans uygulamaları, hem toplumun iklim krizine karşı adaptasyon sürecine katkı sağlamakta hem de bankaların risk yönetim stratejilerine yeni bir boyut kazandırmaktadır.

3. TÜRK TİCARET KANUNU'NDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), hem küçük ölçekli işletmeleri hem de büyük halka açık veya kapalı şirketleri kapsayan bir düzenlemeyi ifade etmektedir. TTK'nın hükümleri, şirketlerin kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili bazı hükümler sunmakta, ancak doğrudan sürdürülebilirlik konusuna dair belirli düzenlemelere yer vermemektedir. Bu durum, şirketler hukuku bağlamında sosyal grupların, özellikle de çalışanlar, çevre ve toplum gibi paydaşların menfaatlerinin genellikle şirketin iç yönetiminden ve ekonomik çıkarlarından ayrı tutulmasından kaynaklanmaktadır. Ekonomi hukuku çerçevesinde kabul gören anlayışa göre, sürdürülebilirlik ile ilgili sorumlulukların, şirketler hukuku yerine sosyal ve çevresel düzenlemelerle ele alınması gerektiği ifade edilmektedir (Easterbrook & Fischel, 1989; Jensen, 2002). Bu görüş, şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarının yalnızca şirketin kârını ve ekonomik başarısını artırmaya yönelik olabileceği şeklinde bir anlayışı benimsiyor. Siegel (2009), yöneticilerin sürdürülebilirlik politikaları geliştirmelerinin, yalnızca bu tür eylemlerin şirketin iş modeline uyum sağlaması veya iş modelini desteklemesi durumunda doğacağını öne sürmektedir (Siegel, 2009: 5-6). Bu bağlamda, sosyal ve çevresel meseleler genellikle şirketin başarısına veya kârlılığına katkı sağladığında dikkate alınmaktadır. Bu düşünce, hissedar-odaklı bir yaklaşımın savunuculuğunu yapar; burada şirketin esas amacının hissedar değerini maksimize etmek olduğu vurgulanır (Johnson & Sjaafjel, 2019: 8). Hissedar-odaklı yaklaşım, kurumsal yönetim ilkelerinde yaygın bir şekilde kabul görmüş bir modeldir ve şirketlerin neden olduğu negatif çevresel ve sosyal dışsallıkların yöneticilerin sorumluluğunda olmadığını savunur (Hansmann & Kraakman, 2001; Easterbrook & Fischel, 1989).

Buna rağmen, TTK'nın sürdürülebilirlik kavramını ekonomik devamlılık

bağlamında ele aldığı söylenebilir. Ararat ve Eroğlu (2020) tarafından yapılan bir değerlendirmeye göre, TTK'nın şirketlerin sürdürülebilirliğini, yalnızca şirketlerin ekonomik varlıklarını sürdürmeleri açısından düşündüğü ve çevresel veya toplumsal kaygılara özel bir vurgu yapmadığı ileri sürülmüştür (Ararat & Eroğlu, 2020: 4). Türk Ticaret Kanunu'na göre yöneticilerin hukuki sorumluluğu, öncelikle şirkete, ardından pay sahiplerine ve iflas durumunda alacaklılara karşıdır (TTK, madde 553/1). Bu çerçevede, yöneticilerin sorumluluğu, şirketin menfaatini gözetenek ve kanun ile sözleşmelere uygun hareket ederek, tedbirli bir yöneticilik anlayışına dayanır (TTK, madde 369/1). Ancak, TTK, yöneticilere şirketlerin sürdürülebilirliği ya da sosyal sorumlulukları konusunda herhangi bir yükümlülük getirmemektedir. TTK'nın belirlediği sorumluluklar, sadece şirketin ekonomik devamlılığını sağlamaya yönelikken, çevresel ve sosyal sorunlar hakkında bir düzenleme getirmemektedir. Bu nedenle, şirketler hukuku çerçevesinde sürdürülebilirliğe dair herhangi bir düzenleme bulunmadığı söylenebilir.

Ancak TTK, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun hazırlanması ve genel kurula sunulmasını, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez bir görev olarak belirlemiştir (TTK, madde 375/f). Bu kapsamda yönetim kurulu, sadece şirketin finansal durumu ile ilgili bilgileri değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal konulardaki faaliyetleri de raporlarında sunabilir. Bununla birlikte, yönetim kurulunun devredilemez görevleri arasında, yönetimle görevli kişilerin yasalara, şirketin esas sözleşmesine, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin denetlenmesi de bulunmaktadır (TTK, madde 375/1-e). Bu düzenleme, şirketlerin uyum (compliance) sorumluluğu olarak tanımlanabilir ve şirketlerin sadece iç hukuk düzenlemelerine değil, aynı zamanda uluslararası antlaşmalar ve çevre ile ilgili standartlara da uyması gerektiğini ortaya koyar (Pulaşlı, 2020: 22). Eğer bir şirket, uluslararası faaliyetlerde bulunuyorsa, faaliyette bulunduğu ülkelerin iç hukuk düzenlemelerine de uyum sağlamak zorundadır. Multinasyonel şirketler içinse, TTK'nın şirketler topluluğu düzenlemeleri gereği, ana şirketlerin bağlı şirketlerine, özellikle yurt dışı faaliyetlerinde, insan hakları ve çevreyi koruma standartlarına uygun hareket etme talimatı vermeleri gerektiği ifade edilmektedir (Pulaşlı, 2020: 22).

Türk Ticaret Kanunu'na ek olarak, özellikle halka açık anonim şirketler için Sermaye Piyasası Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun yayımladığı

tebliğler de önemli düzenlemeler getirmektedir. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, şirketlerin faaliyetleri ve pay sahiplerinin hakları üzerinde önemli bir düzenleyici etkiye sahiptir. Özellikle, 2014 yılında güncellenen Kurumsal Yönetim Tebliği'nin (II-17.1) ekinde yer alan Kurumsal Yönetim İlkeleri, sürdürülebilirlik konusunu “uy ya da açıkla” prensibi doğrultusunda ele alır ve şirketlerin çevresel ve toplumsal sorumluluklar hakkında ne ölçüde şeffaf olmaları gerektiğine dair gönüllü ilkelere yer verir. Bu düzenleme, sürdürülebilirlik konusundaki bilincin artırılmasını sağlamak amacıyla bir kılavuz görevi görmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun mevcut düzenlemeleri sürdürülebilirlik ile ilgili belirli bir yükümlülük getirmese de, özellikle çok uluslu şirketlerin faaliyetleri ve uyum sorumlulukları konusunda bazı dolaylı düzenlemelere yer verilmektedir. Ancak, sürdürülebilirlik konusunda daha güçlü ve doğrudan düzenlemelerin yapılması, Türkiye'deki şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını daha etkin bir şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak adına önem taşımaktadır.

4. YEŞİL FİNANSMAN VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Yeşil finansmanın sürdürülebilir kalkınma üzerindeki etkisi, günümüzde hem ekonomik hem de çevresel bağlamda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Dünya genelinde çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmek için finansal araçların etkin bir şekilde kullanılması gerektiği tartışmasız bir gerçektir. Bu bağlamda, yeşil finansmanın çevresel ve sosyal açıdan duyarlı projelere sağladığı finansal destek, bu projelerin büyümesine ve etki yaratmasına olanak tanıyarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Yeşil finansman, karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik projelere yapılan yatırımlar, doğal kaynakların etkin ve sorumlu kullanımını teşvik eden girişimler ve çevre dostu ticaretin desteklenmesi gibi çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Yeşil finansmanın doğrudan etkileşimde bulunduğu kavramlar, çevresel sorumluluk, sosyal kalkınma ve ekonomik büyüme arasında güçlü bir bağ kurmaktadır. Yeşil finansmanın önemi, yalnızca çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmakla sınırlı değildir; aynı zamanda finansal sistemin daha verimli ve dirençli bir şekilde çalışmasına da katkı sağlamaktadır. Özellikle iklim değişikliği ile mücadele ve çevresel bozulmanın engellenmesi gibi küresel sorunlara karşı çözüm üretmek amacıyla finansal

sistemdeki aktörlerin, çevreyi gözeten politikalar ve uygulamalar benimsemesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda yeşil finansman, çevresel ve sosyal sorumluluk taşıyan projelere yatırım yapmayı teşvik ederek, finansal sistemin daha sürdürülebilir bir temele oturmasına katkı sağlar. Bu süreç, yalnızca bugünün değil, geleceğin kaynaklarının da etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayacak bir yaklaşımı ifade etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, bu tür finansal çözümlerle doğrudan ilişkilidir ve yeşil finansmanın bu alandaki rolü giderek daha önemli hale gelmektedir. Yeşil finansman araçlarından birisi olan yeşil krediler, çevreye duyarlı projelere finansal destek sağlamak için kullanılmaktadır. Bu krediler, işletmelere karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik projelerde ve yeşil teknolojilere yatırım yapmada yardımcı olarak çevresel etkilerin azaltılması ve karbon nötrlüğüne ulaşılması yönünde önemli katkılar sağlamaktadır. Çeşitli çalışmalar, yeşil kredi politikalarının şirketlerin karbon emisyonlarını azaltma çabalarına nasıl katkı sağladığını incelemiş ve bu kredilerin, yeşil üretimi teşvik etme ve düşük karbonlu teknolojilerin benimsenmesine olanak tanıdığını ortaya koymuştur (Chen vd., 2022). Bu bağlamda, yeşil krediler yalnızca çevresel performansı artırmaya yönelik değil, aynı zamanda işletmelerin finansal sürdürülebilirliklerini de artırmak için kritik bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Yeşil finansman, sadece yeşil kredilerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda sürdürülebilirlikle bağlantılı olan diğer finansal araçları da kapsar. Sürdürülebilirlik performansına dayalı krediler, işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) performanslarını iyileştirmeleri amacıyla teşvik edilmektedir. Bu tür krediler, işletmeleri çevre dostu ve sosyal açıdan sorumlu uygulamalar benimsemeye yönlendirir. Örneğin, sürdürülebilirlik bağlantılı krediler, şirketlerin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarını sağlamak için belirli performans kriterlerine dayalıdır ve bu, şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını artıran finansal bir araçtır. Bu krediler, yeşil projelere doğrudan katkı sağlamanın yanı sıra, işletmelerin toplumsal etkilerini azaltmalarına ve bu etkileri artırmalarına da yardımcı olmaktadır.

Finans sektöründeki önemli aktörlerden biri olan bankalar, yeşil finansmanın yaygınlaşmasında ve çevre dostu yatırımların artırılmasında büyük bir rol oynamaktadır. Bankalar, kredi verme ve yatırım kararlarında çevresel verilerin dikkate alınmasını teşvik ederek, çevresel sürdürülebilirliği sağlamada kritik bir rol üstlenmektedir. Bu süreç, yalnızca çevresel performansların iyi-

leştirilmesine yönelik bir adım olmanın ötesinde, bankaların uzun vadede değer yaratmalarını sağlayacak bir stratejiyi ifade etmektedir. Özellikle, çevresel etkileri yüksek olan sektörlerin ve işletmelerin finansmanından kaçınılması gerektiği, bankaların yeşil finansmana dair stratejilerinin temel bir unsuru haline gelmektedir. Bu yaklaşım, uzun vadede yalnızca çevresel sürdürülebilirliğe değil, aynı zamanda finansal sektördeki güvenilirliğe ve işletmelerin toplumsal sorumluluk bilincine de katkı sağlamaktadır.

Yeşil finansmanın ekonomik kalkınma üzerindeki etkisi, yalnızca çevre dostu projelere yapılan yatırımlarla sınırlı kalmaz. Aynı zamanda, düşük karbonlu ekonomilere geçişin hızlandırılması, yeşil işlerin yaratılması ve sürdürülebilir üretim süreçlerinin benimsenmesi gibi alanlarda da büyük bir etkiye sahiptir. Yeşil finansmanın sürdürülebilir kalkınma projeleri, çevre dostu ürünler ve daha sürdürülebilir bir ekonomi için gerekli olan finansal yatırımların yönlendirilmesinde önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Bu tür yatırımlar, sadece çevresel fayda sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik büyümeyi destekleyen yeni iş fırsatları yaratır ve yeşil iş gücünün gelişmesini teşvik eder. Yeşil finansmanın sürdürülebilir kalkınma için kritik bir öneme sahip olduğu açıktır. Hem çevresel hem de ekonomik açıdan sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşabilmek için, finansal sistemin çevresel performansını dikkate alması ve çevre dostu yatırımlar yapması gereklidir. Yeşil finansman, sadece çevreye duyarlı projelerin finansmanını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan ekonomik ve sosyal dönüşümü de teşvik eder. Bu bağlamda, yeşil finansmanın önemi her geçen gün daha da artmakta ve küresel ölçekte bu alandaki girişimler yaygınlaşmaktadır. Yeşil finans, günümüzün en önemli finansal hareketlerinden biri olarak, çevresel sürdürülebilirliği desteklemek ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmak için büyük bir potansiyele sahiptir. Bu bağlamda, finansal sistemlerin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sağlamak amacıyla yeşil projelere yatırım yapması gerekliliği giderek daha fazla kabul görmektedir. Özellikle, Yeşil Kalkınma Hedefleri (SKH) doğrultusunda, finansal sektörün çevresel krizlerin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında oynayacağı rolün önemi her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle, yeşil finansmanın teşvik edilmesi, sadece çevre dostu projelerin finansmanını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda uzun vadeli yatırımların özendirilmesi ve kurumsal kaynakların çevresel projelere yönlendirilmesi gibi stratejik öncelikleri de içerir.

Bu süreçte, düşük karbonlu bir ekonomiye geçişin hızlandırılması için büyük ölçekli yatırımların kritik bir önemi bulunmaktadır. Bu tür yatırımlar, hem kamu hem de özel sektör düzeyinde mobilize edilmeli, yeşil ekonominin temelleri atılmalıdır. Yeşil projelere yapılan bu yatırımlar, aynı zamanda küresel yoksullukla mücadele, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, enerjiye erişim konusunda öz yeterliliğin sağlanması ve dünya genelinde kaliteli eğitim ile altyapının güçlendirilmesi gibi geniş kapsamlı faydalar sağlayacaktır. Sach ve diğerlerinin (2019) belirttiği gibi, çevresel fayda sağlayan projelere yapılan yatırımların artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, yeşil tahvil-ler, yeşil bankalar, karbon piyasası araçları, maliye politikaları, yeşil merkez bankacılığı, finansal teknolojiler ve toplum temelli yeşil fonlar gibi araçlar, yeşil finansmanın en önemli unsurlarını oluşturmaktadır. Yeşil finansmanın bu unsurlar aracılığıyla SKH'ye ulaşmak için daha fazla destek verilmesi gerektiği açıktır.

Yeşil finans birliği, finans sektörünün çevresel sorumluluklarını yerine getirebilmesi için daha fazla sürdürülebilir kalkınma projesini hayata geçirmelidir. Bu bağlamda, finansal araçların ve politikaların etkin kullanımı, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirliğin de desteklenmesini sağlar. Yeşil finans birliği, kurumların bu hedeflere ulaşabilmesi için en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir. Bu birlik, finansal kaynakların doğru şekilde yönlendirilmesi, çevre dostu projelere yatırım yapılması ve uzun vadeli kalkınma stratejilerinin izlenmesi konusunda büyük bir öneme sahiptir. Gerek kamu gerekse özel sektör düzeyinde mobilize edilen sermaye, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma noktasında etkili bir yol haritası oluşturacaktır. Bu stratejiler, yalnızca çevresel faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal faydaların da ön plana çıkmasını sağlar, böylece yeşil finansmanın geniş kapsamlı etkileri ortaya çıkmış olur.

Sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek yeşil projelerin belirlenmesi ve teşvik edilmesi ise, bu süreçte önemli bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır. Mohd ve Kaushal (2018), yeşil projelerin çeşitlendirilmesi ve daha fazla projeye finansman sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Bu projeler, çevresel açıdan sorumlu uygulamaların yaygınlaştırılması ve doğal kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için kritik rol oynamaktadır. Örneğin, atıkların azaltılması ve geri dönüşüm süreçlerinin artırılması, suyun verimli kullanımı, yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi gibi projeler, çev-

reye duyarlı bir kalkınma modelinin inşa edilmesine katkıda bulunur. Ayrıca, bu projeler, kırsal alanlarda halkın çevresel bilincini artırmak, yeşil altyapıların yaygınlaştırılmasını teşvik etmek ve ekolojik ürünlerin üretimi ile desteklenen mikro finansman modellerini güçlendirmek gibi pek çok farklı alanda faydalar sağlar.

Kırsal alanda yaşayan halkın bilinçlendirilmesi, yeşil projelerin hayata geçirilmesinde önemli bir adım olarak görülmektedir. Halkın çevresel sorumluluk bilincinin artırılması, atık yönetimi, yenilenebilir enerji kullanımı gibi sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesini sağlar. Ayrıca, bu projelerin çoğaltılmasını kolaylaştırmak, ağaçlandırma faaliyetlerini artırmak ve yeşil binaların inşasını teşvik etmek gibi adımlar, çevresel sürdürülebilirliği güçlendirecektir. Yeşil projelerin finansmanı konusunda daha fazla yatırım yapılması gerektiği aşikardır. Bu tür projelerin sağladığı ekolojik ve ekonomik faydalar, hem bireyler hem de toplumlar için uzun vadede önemli yararlar sunar.

Ek olarak, yağmur suyu toplama sistemleri, güneş enerjisi panelleri ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar, sürdürülebilir kalkınma yolunda atılacak önemli adımlardan biridir. Bu tür projelere sağlanacak finansman, aynı zamanda toplumların enerji bağımsızlıklarını artırarak daha sürdürülebilir bir kalkınma süreci başlatacaktır. Bu süreç, çevresel sorumluluk taşıyan bireylerin ve kurumların sayısının artmasını sağlayacak, yeşil projelerin yaygınlaşmasına katkıda bulunacaktır.

Yeşil finansmanın sürdürülebilir kalkınma üzerindeki etkisi son derece büyüktür. Finans sektörünün bu süreçteki rolü, yeşil projelere yapılacak yatırımlar ve finansal araçların etkin kullanımı ile doğrudan bağlantılıdır. Bu bağlamda, yeşil finans birliği ve sürdürülebilir kalkınma projelerinin teşvik edilmesi, gelecek nesiller için daha yeşil, daha temiz ve daha sürdürülebilir bir dünya bırakma taahhüdünün bir göstergesidir.

Yeşil projeler, sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurlarını destekleyerek, çevresel etkileri en aza indirmek ve doğal kaynakları daha verimli ve adil bir şekilde kullanmak için önemli bir araçtır. Bu projeler, hem çevresel hem de toplumsal faydalar sağlamak suretiyle, gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını karşılamak için kritik bir rol oynamaktadır. Ancak bu hedeflere ulaşmak için finansal sistemin doğru bir şekilde yapılandırılması ve yeşil finansmanın etkin bir şekilde devreye girmesi gerekmektedir. Yeşil finans, sürdürülebilir kalkın-

manın ayrılmaz bir parçasıdır ve her iki kavram arasında güçlü bir etkileşim bulunmaktadır. Yeşil finans olmadan sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak oldukça zordur, çünkü finansal sistemin sürdürülebilirliği, çevresel kaygıları dikkate almadan sağlanamaz. Bu bağlamda, finansal sektörün işleyişi, sadece ekonomik büyüme hedeflerine ulaşmakla kalmaz, aynı zamanda doğal kaynakların korunması ve çevresel sorunların çözülmesi açısından da kritik bir öneme sahiptir.

Devletler, çevre dostu yatırımların artırılmasını sağlamak amacıyla, bu tür projelere yönelik yatırımları özendirecek stratejiler geliştirebilir ve yatırımcıların karşılaştığı riskleri azaltmak için çeşitli garanti mekanizmaları oluşturabilir. Özel sektör aktörlerinin yeşil finansmana daha aktif şekilde dâhil olmalarını sağlamak adına, vergi avantajları gibi mali teşviklerin yanı sıra yenilikçi finansal araçların kullanımı da yaygınlaştırılabilir. Bu tür uygulamalar, yalnızca çevresel sürdürülebilirliği desteklemekle kalmayıp aynı zamanda ekonomik büyüme ve toplumsal refah gibi çok yönlü kalkınma hedeflerine ulaşılmasına da katkı sunar. Bu doğrultuda, politika yapıcıların hem finansal sistemin sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu hâle gelmesini sağlamak hem de yeşil finansman araçlarının yaygınlaşmasını desteklemek amacıyla bütüncül ve teşvik edici düzenlemeler geliştirmeleri büyük önem taşımaktadır. Yeşil finansman, çok boyutlu bir alan olan finansal inovasyonun önemli bir parçası hâline gelmiş olup, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada stratejik bir rol üstlenmektedir (Umar ve Safi, 2023: 2). Küresel düzeyde yaşanan çevresel sorunlar karşısında, finansal yenilikçilik ile yeşil finans arasındaki etkileşim, sürdürülebilir bir ekonomik yapının inşasında belirleyici bir faktör olacaktır.

Yeşil finans, ekonomik faaliyetlerin çevresel sorumlulukla uyumlu hale getirilmesi gerektiğini vurgular. Bu, gelecekteki nesillerin kaynaklarını koruyarak, mevcut neslin ihtiyaçlarını karşılama noktasında sürdürülebilir bir yol haritası sunar. Mevcut neslin ihtiyaçlarını karşılamanın tek başına yeterli olmadığı ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmanın zorunlu olduğu bir dünyada, yeşil finansın önemli bir yer tuttuğu açıktır. Sürdürülebilir kalkınmanın özü, gelecek nesillerin kaynakları kullanabilmesi için bugünün kaynaklarının korunması gerektiğini belirtir. Bu nedenle, finansal sistemin sürdürülebilirliğe entegre edilmesi, yeşil finansın temel prensiplerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için elzemdir.

Ağırman ve Osman (2019), yeşil finansın sürdürülebilir kalkınmaya olan

katkısını ele alırken, bu iki kavram arasındaki ilişkinin büyük bir önem taşıdığını vurgulamaktadırlar. Yeşil finans, sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla tasarlanmış olmasına rağmen, zaman zaman yön ve amaç eksiklikleriyle karşılaşabilmektedir. Bu eksiklikler, yeşil finans girişimlerinin doğru bir şekilde yönlendirilmesi ve stratejik bir çerçeve içinde uygulanması gerektiğini gösterir. Yeşil finans, sadece çevresel faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirliğe de katkı sağlar. Bu bağlamda, finansal araçlar ve stratejiler, sadece yeşil projelere yatırım yapmayı değil, aynı zamanda çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesini, düşük karbonlu enerji üretim sistemlerinin yaygınlaştırılmasını ve doğal kaynakların korunmasını teşvik etmeyi amaçlar.

Yeşil finansın sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile uyumlu bir şekilde çalışması, hem yerel hem de küresel düzeyde önemli bir etkiye sahiptir. Bu ilişki, kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlayarak, ekonomik büyümenin çevresel sürdürülebilirlikle uyumlu olmasını temin eder. Bu bağlamda, finansal kaynakların doğru şekilde tahsis edilmesi, çevresel ve sosyal faydaların en üst düzeye çıkarılmasını sağlar. Örneğin, yeşil yatırımlar, düşük gelirli toplulukların çevresel sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olabilir ve aynı zamanda bu toplulukların ekonomik olarak daha güçlü hale gelmesine olanak tanır. Dolayısıyla, yeşil finans, yalnızca çevreyi değil, aynı zamanda toplumsal adaletin sağlanması için de kritik bir araçtır.

Sürdürülebilir kalkınmanın sağladığı stratejik çerçeve, yeşil finansın daha etkin bir şekilde yönlendirilmesine katkı sağlar. Yeşil finansın doğru bir şekilde yapılandırılması ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu hale getirilmesi, çevresel ve toplumsal faydaların artırılmasına olanak tanır. Bu süreçte, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için tüm paydaşların birlikte çalışması gerektiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, hükümetler, finansal kuruluşlar, şirketler ve sivil toplum örgütleri, yeşil finansın uygulanabilirliğini artırmak ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için ortak bir çaba içerisinde olmalıdır. Bu çaba, sadece çevresel sorunların çözülmesiyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda ekonomik eşitsizliklerin giderilmesi, toplumlar arasında adaletin sağlanması ve daha sağlıklı bir yaşam kalitesinin ortaya çıkması için de önemlidir.

Yeşil finans ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki bu güçlü ilişki, dünya çapında daha adil ve yaşanabilir bir gelecek yaratmak için birlikte çalışmaya

olarak tanır. Finansal kaynakların çevresel ve sosyal faydaları maksimize etmesi, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir hedefi olup, bu süreçteki en kritik aktörlerden biri de finans sektörüdür. Bu nedenle, yeşil finansın etkin bir şekilde uygulanması, sadece çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik açıdan da daha güçlü bir dünya yaratma amacını taşır. Yeşil finansın, küresel düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada oynayacağı rol, tüm insanlık için daha sağlıklı, daha eşit ve daha yaşanabilir bir gezegenin temellerini atmak açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu sürecin başarılı olabilmesi için, yeşil finansın stratejik olarak yönetilmesi ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

11 Nisan 2025'te yayımlanan “Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ” ile bankaların yeşil ekonomiye katkısını ölçen YVO performans göstergesi resmen uygulanmaya başlamıştır. AB ile uyumlu şekilde geliştirilen bu düzenleme, sürdürülebilir finansmanı teşvik etmeyi, şeffaflığı artırmayı ve iklim hedeflerine ulaşmada bankacılık sektörünün rolünü güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, Temmuz 2025'te yürürlüğe girecek olan “İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber” ise bankaların iklim kaynaklı risklere yönelik politika ve süreçlerini geliştirmelerini sağlayacak ilkelere yer vermektedir (BDDK, 2025).

5. TÜRK TİCARET KANUNU'NDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL FİNANSMANDA GELECEK

Günümüz dünyasında çevresel tehditlerin artması, iklim değişikliği, kaynakların tükenme riski ve küresel eşitsizlikler, hukuk sistemlerinin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu dönüşümden kaçınılmaz olarak ticaret hukuku da etkilenmiştir. Özellikle, ekonomik faaliyetlerin çevresel ve sosyal etkilerle uyumlu hale getirilmesi için yeşil finansman araçları ve sürdürülebilirlik politikaları, ticaret hukukunun kapsamına dâhil edilmiştir. Bu bağlamda Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK), sürdürülebilirlik ve yeşil finansman gibi yeni nesil hukuki ve ekonomik yaklaşımlarla yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunu, temel olarak şirketlerin ekonomik faaliyetlerini düzenleyen bir metin olmakla birlikte, doğrudan sürdürülebilirlik ya da çevresel sorumluluk kavramlarını açık bir biçimde içermemektedir. Ancak özellikle

şirketlerin finansal raporlama, yönetim kurulu yükümlülükleri, pay sahipliği hakları ve genel kurulların yetkileri gibi bölümleri; dolaylı yoldan sürdürülebilirlik ilkeleri ile ilişkilendirilebilir niteliktedir. Nitekim dünya genelinde sürdürülebilirliğin kurumsal yönetim ilkeleriyle birlikte anılması, şirketlerin yalnızca kâr amacı gütmekten ziyade, çevresel ve toplumsal etkileri de dikkate alarak faaliyet göstermelerini zorunlu kılmaktadır. Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylaması, Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum süreci ve Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları çerçevesinde sorumluluk üstlenmiş olması, Türk hukukunun da bu yönde gelişmesini teşvik etmektedir.

Yeşil finansman ise, çevresel sürdürülebilirliğe hizmet eden yatırımlara kaynak aktaran finansal sistemin genel adıdır. Yeşil tahviller, sürdürülebilir fonlar, çevre dostu bankacılık uygulamaları ve sosyal sorumluluk kriterlerine göre düzenlenmiş finansal ürünler, bu sistemin araçları arasında yer almaktadır. Bu araçların Türk hukuk sistemi içinde yer bulabilmesi ve kurumsal yatırımcıların bunlara yöneliminin sağlanabilmesi için TTK ve diğer ikincil mevzuatlarda çeşitli değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Özellikle şirketlerin yatırım politikalarında çevresel etki değerlendirme mekanizmalarının yer alması, finansal raporlarda sürdürülebilirlik göstergelerinin şeffaf biçimde paylaşılması ve yöneticilerin bu konulardaki sorumluluklarının açıkça düzenlenmesi önem arz etmektedir.

Türk Ticaret Kanunu açısından bakıldığında, sürdürülebilirlik ve yeşil finansman alanındaki yasal boşluklar, uygulamada çeşitli belirsizliklere yol açmaktadır. Bu durum hem yatırımcı güvenini zedelemekte hem de uluslararası standartlara entegrasyonu geciktirmektedir. Gelecekte yapılacak düzenlemelerin, TTK içinde sürdürülebilirliğe ilişkin ilkelerin açık biçimde tanımlandığı, şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarının netleştirildiği, yeşil finansman mekanizmalarının desteklendiği ve ESG (Çevresel, Sosyal, Yönetişim) kriterlerinin entegre edildiği bir yapıya kavuşması büyük önem taşımaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun sürdürülebilirlik ve yeşil finansman perspektifinden yeniden ele alınması, yalnızca hukuki sistemin modernizasyonu için değil, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası iklim politikalarıyla uyumlu, rekabetçi ve çevresel açıdan duyarlı bir ekonomi oluşturabilmesi için de zaruridir. Bu çerçevede, TTK'nın geleceği, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle daha bütünleşik bir hukuk düzeni oluşturulması yönünde şekillenmelidir. Bu yalnızca yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda etik ve stratejik bir zorunluluktur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

21. yüzyılın en büyük meydan okumalarından biri, ekonomik kalkınma ile çevresel sürdürülebilirliği aynı zeminde buluşturabilmektir. Bu bağlamda, küresel ısınma, iklim değişikliği, ekolojik bozulma, kaynak kıtlığı ve biyolojik çeşitliliğin azalması gibi sorunların çözümü, yalnızca çevre bilimlerinin değil, aynı zamanda ekonomi, siyaset bilimi ve hukuk gibi disiplinlerin de ortak sorumluluğu haline gelmiştir. Hukukun bu noktadaki en stratejik aracı ise, ekonomik faaliyetleri düzenleyen ve yönlendiren normatif sistem olarak ticaret hukukudur. Türk Ticaret Kanunu (TTK) da bu çerçevede değerlendirilmesi gereken ve güncellenmeye açık bir normatif yapıyı temsil etmektedir.

Günümüzde sürdürülebilirlik ilkeleri, yalnızca gönüllü girişimler ya da kurumsal sosyal sorumluluk politikalarının bir uzantısı olmaktan çıkmış, hukuki bağlayıcılığı olan normlar ve düzenleyici çerçeveler biçiminde kendini göstermeye başlamıştır. Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı (European Green Deal), Paris İklim Anlaşması, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG'ler) ve ESG (Environmental, Social, Governance) raporlama standartları gibi uluslararası girişimler, hem kamu politikalarının yönünü belirlemekte hem de ulusal hukuk sistemlerini dönüştürmektedir. Bu dönüşümde özel sektörün üstleneceği rol kritiktir; zira yeşil dönüşümün ve sürdürülebilir kalkınmanın lokomotif, sermaye sahipleri, şirket yöneticileri ve finansal kuruluşlar olacaktır. Bu noktada TTK'nın şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarını düzenleyici bir çerçeveye bürünmesi zarurîdir.

Halihazırda Türk Ticaret Kanunu, sürdürülebilirlik ve yeşil finansman bakımından doğrudan düzenlemelere sahip olmamakla birlikte; şirketler hukuku, finansal raporlama, bağımsız denetim, yönetim kurulu sorumluluğu ve pay sahipliği hakları gibi konular üzerinden dolaylı etkiler yaratabilmektedir. Ancak bu etkilerin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda etkin, bağlayıcı ve yönlendirici bir nitelik taşıdığı söylenemez. Nitekim mevcut düzenlemeler, çevresel etkilerin değerlendirilmesi, karbon ayak izinin ölçülmesi, doğaya zararlı yatırımların finansmanının kısıtlanması ya da yeşil tahvillerin hukuki statüsünün tanımlanması gibi konularda sessiz kalmaktadır.

Buna karşın, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar, özellikle Paris Anlaşması ve Avrupa Birliği ile uyum süreci, ulusal hukuk sistemine çevresel sürdürülebilirliği entegre etme yükümlülüğü doğurmaktadır. Ayrıca

sermaye piyasaları ve finans kuruluşları da yeşil finansman araçlarına yönelme noktasında artan bir ivme göstermektedir. Bu gelişmeler, TTK'nın yeşil finans ve sürdürülebilirlik çerçevesinde yeniden yapılandırılmasını hem mümkün hem de gerekli kılmaktadır.

Yeşil finansman, yalnızca çevreci yatırımların desteklenmesi değil; aynı zamanda risk yönetimi, kurumsal yönetim ve toplumsal sorumluluk açısından da yeni bir anlayışı temsil etmektedir. Bu bağlamda şirketlerin yalnızca ekonomik performanslarına göre değil; çevresel ve sosyal etkilerine göre de değerlendirilmeleri gerekmektedir. Söz konusu dönüşüm, TTK içinde şirketlerin faaliyetlerinin sadece kâr maksimizasyonu çerçevesinde değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik kriterleriyle ölçülmesini zorunlu hale getirmektedir.

Bu çerçevede, gelecekte Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) yapılacak düzenlemelerle birlikte; finansal raporlama sisteminin sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu hâle getirilmesi, çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) temelli bir kurumsal raporlama anlayışının hukukî zemine kavuşturulması bakımından önemli bir adım teşkil edecektir. TTK'nın 64 ila 88. maddeleri arasında düzenlenen muhasebe ve finansal raporlama yükümlülükleri, halihazırda işletmelerin Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) uygun hareket etmesini zorunlu kılmakta; böylece uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güvenilir ve şeffaf bilgi üretimini amaçlamaktadır. Bu bağlamda, yalnızca finansal performansı değil, aynı zamanda işletmenin çevresel ve sosyal etkilerini de kapsayacak şekilde genişletilen sürdürülebilirlik temelli raporlama pratikleri, kurumsal yönetim anlayışının evrilmesi açısından kritik bir dönüşüm alanıdır.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliğiyle birlikte, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'na (KGK), Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nı (TSRS) belirleme ve yayımlama yetkisi tanınmış; böylelikle Türkiye'nin sürdürülebilirlik raporlaması konusunda uluslararası standartlara uyumlu bir normatif çerçeve oluşturma süreci resmiyet kazanmıştır. Bu gelişme, sürdürülebilir finansman uygulamalarının kurumsal ve hukuki altyapısını güçlendirmekle birlikte, Türk Ticaret Kanunu'na da sürdürülebilirlik perspektifinden bakılmasını zorunlu kılmaktadır. KGK'nın, farklı işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için özel ve istisnai standartlar belirleyebilme yetkisi, sürdürülebilirlik raporlamalarının sektörel düzeyde ihtiyaçlara cevap verecek şekilde çeşitlendirilmesini ve uygulanabilirliğini artıracaktır.

Bu kapsamda, TTK’da gerçekleştirilecek yeni düzenlemelerle şirketlerin faaliyetlerini yalnızca mali kârlılık açısından değil, aynı zamanda çevresel etki, kaynak kullanımı, karbon ayak izi, sosyal adalet ve etik yönetim gibi ölçütler temelinde değerlendirmesi beklenmektedir. Söz konusu düzenlemeler; sürdürülebilirlik ilkelerini ticaret hukukunun merkezine taşıyacak, şirketlerin kamuoyuna ve paydaşlarına karşı hesap verebilirlik düzeyini artıracaktır. Ayrıca, bu düzenlemeler, uluslararası sermaye piyasalarıyla entegrasyonu kolaylaştıracak ve yatırımcı güvenini artıracaktır. Zira, çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğe ilişkin kriterleri içeren raporlamalar, yatırımcıların karar alma süreçlerinde giderek daha fazla önem arz etmektedir.

Türk Ticaret Kanunu’nun sürdürülebilirlik ve yeşil finansman ilkeleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması; hem Türkiye’nin uluslararası finansal sistemle uyumunu güçlendirecek hem de özel sektörün sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunmasını teşvik edecektir. Bu doğrultuda TTK’nın ilgili hükümlerine entegre edilecek düzenlemeler, finansal şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini genişletmenin ötesinde, sürdürülebilir iş modellerinin gelişimine hizmet eden hukuki bir çerçeve oluşturacaktır. Böylece, yeşil finansman araçlarının ve çevre dostu yatırımların önünü açan, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir ticaret hukuku yapısının inşası mümkün olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu’nun genel ilkeler kısmına, çevresel ve sosyal sorumluluk vurgusu içeren açık bir “sürdürülebilirlik ilkesi” eklenmelidir. Bu ilke, hem şirketlerin faaliyetlerine yön vermeli hem de mahkemelere, düzenleyici kurumlara ve denetçilere yol gösterici bir normatif dayanak sunmalıdır. Sürdürülebilirlik ilkesi, yalnızca çevresel konularla sınırlı kalmamalı, toplumsal eşitlik, kaynak adaleti, işçi hakları gibi sosyal yönleri de kapsamalıdır. Bu sayede şirketlerin yalnızca ekonomik değil, ekolojik ve sosyal etkilerinin de dikkate alınması sağlanacaktır.

TTK’da, belirli büyüklükteki sermaye şirketlerine yönelik olarak yıllık faaliyet raporlarına “sürdürülebilirlik raporu” ekleme zorunluluğu getirilmelidir. Bu raporlamada ESG (Environmental, Social, Governance) kriterlerine dayalı göstergelerin açıklanması sağlanmalı; karbon ayak izi, atık yönetimi, enerji kullanımı, çevre dostu tedarik zincirleri ve sosyal sorumluluk uygulamaları gibi konularda bilgi verilmesi zorunlu hale getirilmelidir. Böylece şirketler sürdürülebilirlik konusunda şeffaflaşacak, yatırımcılar da sürdürülebilirlik performansını değerlendirebilecektir.

Yönetim kurullarının sadece ortakların menfaatini gözeten değil, “çevresel, sosyal ve yönetişimsel” (ESG) etkilere duyarlı karar alma sorumluluğu açıkça düzenlenmelidir. Yönetim kurulu üyeleri, stratejik kararlarında çevre ve toplum üzerindeki etkileri dikkate almakla yükümlü tutulmalı; iklim riskleri, çevresel yükümlülükler ve yeşil yatırımlar karar alma süreçlerine entegre edilmelidir. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin sürdürülebilirlik konusunda eğitime tabi tutulması da önerilebilir.

TTK ve ilgili mevzuatta, yeşil tahvil (green bond), sürdürülebilir borçlanma araçları, çevre dostu yatırım fonları gibi araçların hukuki statüsü açıkça tanımlanmalıdır. Bu araçların ihracı, izahnamesi, yatırımcıya sunumu ve gözetimi detaylı şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca bu tür finansman biçimlerinin teşviki için vergi avantajları, kamusal destek mekanizmaları ve özel kredi garantileri sunulabilir. Bu düzenlemeler hem finansal sistemin güvenliğini sağlayacak hem de çevresel yatırımların önünü açacaktır.

Bağımsız denetim mekanizmaları, sürdürülebilirlik raporlarını ve çevresel finansal beyanları denetleyebilecek şekilde güçlendirilmelidir. Bağımsız denetçilere, çevresel ve sosyal göstergeleri denetleme yetkisi verilmeli; bu kapsamda denetim standartları güncellenmelidir. Böylece şirketlerin sürdürülebilirlik performansları sadece beyanla sınırlı kalmayacak, objektif bir denetime tabi tutulacaktır. Denetim sonucunda yanıltıcı beyanlarda bulunan şirketlere idari yaptırımlar öngörülmelidir.

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramı TTK’da genellikle etik ve gönüllü uygulamalar olarak yorumlanmaktadır. Ancak günümüz dünyasında, KSS yalnızca bir “itibar yönetimi aracı” değil, şirketlerin varlık sebebini etkileyen stratejik bir sorumluluk olarak görülmektedir. Bu doğrultuda, şirketlerin toplum yararına sosyal projeler üretmesi, çalışan haklarını koruması ve yerel kalkınmaya katkı sunması yönünde yükümlülükler tanımlanabilir. Özellikle büyük ölçekli şirketler için bu yükümlülükler bağlayıcı hale getirilmelidir.

TTK’da sürdürülebilirliğe ilişkin yapılacak düzenlemeler, yalnızca şirketler hukuku özelinde kalmamalı; Sermaye Piyasası Kanunu, Bankacılık Kanunu, Enerji Piyasası Mevzuatı, Çevre Kanunu, Vergi Mevzuatı gibi diğer alanlarla uyum içinde tasarlanmalıdır. Örneğin, yeşil projelere finansman sağlayan şirketlerin vergi muafiyetinden yararlanması, sürdürülebilir yatırımların kamusal ihalelerde avantaj sağlaması gibi sistemler, bu bütüncül yaklaşımın

parçası olmalıdır. Böylece yeşil finansman teşvik edilirken hukuk sistemi de birbiriyle çelişmeyecek şekilde reforme edilmiş olur.

Hukuki dönüşüm sadece normlarla değil, zihinsel altyapıyla da gerçekleşebilir. Bu nedenle üniversiteler, hukuk fakülteleri, meslek odaları ve barolar gibi aktörler; yeşil finansman ve sürdürülebilirlik konularında eğitimler, paneller ve akademik çalışmalar teşvik etmelidir. TTK'da yapılacak değişikliklerin etkili olabilmesi için, uygulayıcıların (hukukçular, mali müşavirler, şirket yöneticileri) bu dönüşüme zihinsel olarak da hazırlanması gerekir.

Türkiye'nin dış ticaret hacminin önemli bir kısmı Avrupa Birliği ile olduğundan, AB'nin Sürdürülebilirlik ve ESG regülasyonlarına uyum artık bir tercih değil, zorunluluktur. TTK'daki düzenlemeler, özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı, Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDDD) ve Taksonomi Regülasyonu ile uyumlu hale getirilmelidir. Bu uyum süreci yatırımcı çekme, ihracatı artırma ve finansal sistemin direncini sağlama açısından kritik öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, (2011, 14 Şubat). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 27846).

Agirman, E. & Osman, A. B. (2019). Green Finance For Sustainable Development: A Theoretical Study. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 243-253.

Aarat, M. & Eroğlu, M. (2020). Hukuk ve piyasalar açısından sürdürülebilirlik. I. Bölüm, Sabancı Üniversitesi Kurumsal Yönetim Forumu Politika Notu No:1/2020. Ocak 2020.

Bahl, S. (2012). Green banking-The new strategic imperative. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 2(2), 176-185.

Barbiroli, G. (2011). Economic consequences of the transition process toward green and sustainable economies: costs and advantages. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 18(1), 17-27.

BDDK (13.03. 2025). İyi Uygulama Rehberi, , Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 11166)

BDDK, (2025). Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ” ile İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber Hakkında Basın Açıklaması, 11 Nisan 2025.

Bihari, S. C. & Pandey, B. (2015). Green banking in India. *Journal of Economics and International Finance*, 7(1), 1-17.

Chen, Z., Zhang, Y., Wang, H., Ouyang, X. & Xie, Y. (2022). Can Green Credit Policy Promote Low-Carbon Technology Innovation? *Journal Of Cleaner Production*, 359: 1-12.

Easterbrook, F. H. & Fischel, D. R. (1989). The Corporate Contract. *Columbia Law Review*, 89(7), 1416-1448.

Hansmann, H. & Kraakman, R. (2001). The end of history for corporate law. *Georgetown Law Journal*, 89, 439-468.

Jensen, M. C. (2002). Value maximization, stakeholder theory, and the corporate objective function. *Business Ethics Quarterly*, 12(2), 235-256.

Johnson, A. & Sjafjel, B. (2019). The EU’s approach to environmental sustainable business: can disclosure overcome the failings of shareholder primacy?. Nordic and European Company Law Working Paper No:2019-60.

Mohd, S. & Kaushal, V. K. (2018). Green Finance: A Step Towards Sustainable Development. *Mudra: Journal of Finance and Accounting*, 5(1), 59-74.

Ozili, P. K. (2021). Digital finance, green finance and social finance: is there a link?. *Green Finance and Social Finance: Is There a Link*.

Özçağ, Y. D. D. M., & Hotunluoğlu, Y. D. D. H. (2015). Kalkınma Anlayışında Yeni Bir Boyut: Yeşil Ekonomi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 303-324.

Pulaşlı, H. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk bağlamında uluslararası insan hakları ve çevre standartlarının çok uluslu şirketlerin merkez yönetim organının hukuki sorumluluğuna etkisi. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, XXXVI (S), 4, 5-37.

Sachs, J. D., Woo, W. T., Yoshino, N. & Taghizadeh-Hesary, F. (2019). Importance Of Green Finance For Achieving Sustainable Development Goals And Energy Security. *Handbook Of Green Finance: Energy Security And Sustainable Development*, 10, 1-10.

Sahin, U. (2012). Yeşil Düşünce. *Yeşil Ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar*, (Ed. İmga, O. & Olgun, H).

Siegel, D. S. (2009). Green management matters only if it yields more green: an economic/strategic perspective. *Academy of Management Perspectives*, 23(3), 5-16.

Umar, M. & Safi, A. (2023). Do Green Finance And Innovation Matter For Environmental Protection? A Case Of OECD Economies. *Energy Economics*. 119, 1-11.

UNEP (2011). Towards a green economy: pathways to sustainable development and poverty eradication- a synthesis for policy makers. Erişim adresi: www.unep.org/greeneconomy

UNEP. (2009). A Global Green New Deal Policy Brief. Erişim adresi: <https://www.unep.org/>

Wang, Y., & Zhi, Q. (2016). The role of green finance in environmental protection: Two aspects of market mechanism and policies. *Energy Procedia*, 104, 311-316.